

یا کمک‌های خودخواسته صداوسیما به فوتبال

حق پخش رادیو-تلویزیونی

● مازیار ناظمی

کارشناس رسانه و تهیه‌کننده و سردبیر رادیو گفت‌وگو

فوتبال چه حقی به گردن صداوسیما دارد؟ صداوسیما به فوتبال چه کمکی می‌تواند بکند؟ خوشحالم که «ماهنامه تخصصی رادیو» فرصتی برای بحث درباره این موضوع فراهم کرده است تا به عنوان عضوی از خانواده صداوسیما در این نوشتار به این دو سؤال پاسخ دهم و امیدوارم که از اعتدال و انصاف خارج نشوم!

فراهانی بر فدراسیون فوتبال ایران. صفایی که نمایندگی مردم تهران را همزمان در مجلس ششم بر عهده داشت، این موضوع را مطرح کرد و شدیداً پیگیر بود ولی نتیجه نداد. صفایی فراهانی علت این موضوع را دولتی و غیررقابتی بودن رادیو و تلویزیون در ایران می‌داند. وی می‌گوید: «در همین زمان لاریجانی رئیس وقت صداوسیما تا حدودی با پرداخت حق و حقوق فوتبال موافق بود منتها در صورتی که قانون شود نه اینکه فیفا بگوید!»

قانون حق پخش رادیو - تلویزیونی در آن زمان در قالب طرح، پنج بار در مجلس تصویب شد و شورای نگهبان هم در تمامی این پنج بار آن را رد کرد و نهایتاً مجلس موضوع را به مجمع تشخیص مصلحت نظام فرستاد و در دو جلسه پی در پی مجمع، موضوع دنبال شد، منتها به گفته صفایی، صداوسیما با ترفندی در جلسه دوم طرح را مسکوت گذاشت! آن ترفند تفاهم‌نامه مدیران وقت دو باشگاه استقلال و پرسپولیس با صداوسیما مبنی بر دریافت حقوق پخش رادیو - تلویزیونی بود. فراهانی می‌گوید: «نماینده صداوسیما با همین تفاهم‌نامه وارد مجمع شد و آن را به ریاست محترم مجمع ارائه کرد و گفت احتیاجی به مقررات نیست و ما خودمان داریم عمل می‌کنیم و اجازه بدهید این قانون نشود.» آقای هاشمی رفسنجانی گفت: «اگر صداوسیما عمل

فوتبال چه حقی به گردن صداوسیما دارد؟ صداوسیما به فوتبال چه کمکی می‌تواند بکند؟ خوشحالم که «ماهنامه تخصصی رادیو» فرصتی برای بحث درباره این موضوع فراهم کرده است تا به عنوان عضوی از خانواده صداوسیما در این نوشتار به این دو سؤال پاسخ دهم و امیدوارم که از اعتدال و انصاف خارج نشوم!

چرا باید رادیو-تلویزیون به فوتبال پول بدهد؟

بیایید از قوانین موجود شروع کنیم؛ ایران عضو فیفاست و تمامی مقررات فیفا را باید لحاظ کند. طبق بند ۴۹ مقررات فیفا، کلیه حقوق پخش رسانه‌ای رادیو و تلویزیونی کلاً متعلق به برگزارکننده است. در اساسنامه فدراسیون فوتبال ایران هم که به تصویب فیفا و هیئت محترم وزیران ایران رسیده است، پیش‌بینی شده «حق پخش بازی‌ها در زمین باشگاه‌ها متعلق به همان باشگاه و در زمینه ملی متعلق به فدراسیون فوتبال است.»

پرداخت حق پخش رادیو - تلویزیونی از کجا مطرح شد؟ پایه این موضوع برمی‌گردد به سال ۱۳۸۰ و ریاست محسن صفایی

می‌کند مسکوت بماند و لزومی ندارد قانون شود. البته این موضوع همچنان هم مسکوت مانده و این حقوق نه پرداخت شد و نه قانون شد.^۱

در ساختار تماماً دولتی ورزش ما حق پخش رادیو - تلویزیونی چه معنایی دارد؟

بباید یک واقعیت را قبول کنیم؛ بیش از ۸۰، ۹۰٪ فوتبال ایران دولتی است و اگر حمایت دولت نباشد باشگاه‌های فوتبال توانایی ادامه فعالیت ندارند. از طرفی صداوسیما هم طبق قانون اساسی یک دستگاه حکومتی (دولتی) است، پس در بین دو دستگاه دولتی حق چگونه تفسیر می‌شود؟ امیررضا خادم - نماینده مردم تهران در مجلس هفتم - می‌گوید: «در دو سال متوالی بودجه ۱۳۸۶ و ۱۳۸۷ یا ۱۳۸۵ و ۱۳۸۶ با توجه به اینکه بحث بودجه سازمان صداوسیما در کمیسیون فرهنگی مجلس مورد بررسی قرار می‌گرفت، خاطریم هست عددی که برای پوشش هزینه‌های صداوسیما مشخص شد و به نوعی دولت و مشخصاً دستگاه اجرایی - که صداوسیماست - مکلف بود کسب درآمد کند، عددی بالغ بر ۱۰۰ میلیارد تومان بود. یعنی صداوسیما در یک سال مالی باید ۱۰۰ میلیارد برای پوشش بخشی از هزینه‌هایش درآمد داشته باشد».^۲

فوتبال در ایران دولتی است؛ جای بحثی هم نیست. نگاه به باشگاه‌های دسته برتر فوتبال ایران کاملاً این موضوع را روشن می‌کند. یعنی در فوتبال ایران یا خود سازمان تربیت بدنی پول می‌دهد یا بخش‌های دیگر دولتی نظیر صنایع و... منابع مالی را به فوتبال تزریق می‌کنند. به نظر شما آیا منصفانه است که دولت در بودجه خود ۱۰۰ میلیارد تومان را به سازمان صداوسیما ندهد و بگویم خودت از محل آگهی‌ها کسب درآمد کن و از این طرف صد میلیارد را به ورزش دولتی بدهیم که توان درآمدزایی به دلایل مختلف ندارد؟ بنابراین در یک بحث منطقی اگر بخواهیم دو طرف این موضوع را دولت ببینیم، یعنی دولت چه این پول را از صداوسیما بگیرد و به ورزش بدهد چه مستقیماً به ورزش بدهد، به هر شکل این پول از خزانه دولت تأمین می‌شود.

بنده به عنوان یک علاقه‌مند به ورزش بسیار مایل هستم که این بودجه دولت برای توسعه ورزش خرج شود نه جهت پرداخت به دلالان و بازیکنان و... که باید درآمدها از جایی دیگر باشد. به نظر می‌رسد در کنار مصوبه هیئت وزیران که حق پخش را به گردن صداوسیما می‌گذارد، باید در فوتبال یک نظام هوشمند باشگاه‌داری داشته باشیم؛ نکته‌ای که خادم - نماینده مردم تهران در مجلس هفتم - می‌گوید «در مجلس شدیداً به دنبال نظام باشگاه‌داری کشور بودیم، ولی هنوز سازمان تربیت بدنی از مجلس هفتم تا به امروز جواب آن را نداده است!»^۳

پخش رادیو - تلویزیونی، کمک صداوسیما یا حق فوتبال؟
در بند «ج» ماده ۱۱۷ قانون برنامه چهارم گفته شده، ورزش ایران در انتهای سال پنجم برنامه چهارم کاملاً خصوصی شود. به راستی چقدر این موضوع تحقق یافته است؟ آیا بخش خصوصی توانسته نقش مؤثری در ورزش ایران داشته باشد؟ یافتن پاسخ این سؤالات سخت نیست. بباید ببینیم در دنیا چه می‌گذرد؛ به عنوان مثال در ژاپن امروز ۳۲ هزار و ۷۰۰ باشگاه فعالیت می‌کند. حداقل هر باشگاه ۱۰۰۰ نفر عضو دارد، یعنی نزدیک به ۳۵ میلیون نفر از خدمات این باشگاه استفاده می‌کنند. ما چند باشگاه داریم و به چند نفر خدمات مناسب با هزینه عادلانه ارائه می‌دهیم؟ گفته می‌شود باشگاه منچستر را ۱/۵ میلیارد پوند می‌خرند. باشگاه‌های ما چه؟ چقدر می‌ارزند؟ این موارد هیچ کدام در ورزش ما اتفاق نیفتاد و همه اینها را رها کرده‌ایم و می‌گوییم صداوسیما سالانه ۱۰۰ میلیارد کسب درآمد می‌کند و باید این پول را به فوتبال بدهد، آنهم فوتبال دولتی ما که در سطح به اصطلاح حرفه‌ای آن بی حساب و کتاب هزینه می‌شود و بازیکنی که ۵۰ میلیون هم نمی‌ارزد، روی چشم و هم‌چشمی مدیران باشگاه‌ها ۲۰۰ میلیون خریده می‌شود! از این دست موارد برای فوتبال ایران زیاد می‌توان نوشت، بنابراین معتقدم رادیو و تلویزیون بیاید و کمک کند، آنهم کمکی که توأم با ضوابط و شفافیت لازم در مسائل مالی باشگاه‌های فوتبال باشد.

بودجه سال ۱۳۸۸ و حق پخش رادیو - تلویزیونی

اگر اشتباه نکنم لایحه بودجه سال ۱۳۸۷ در حال تدوین است. برای حل این موضوع چه خوب است که کارشناسانی از دولت و صداوسیما بنشینند و روی این مسئله بحث و گفت‌وگو کنند و به جای اینکه صداوسیما ۱۰۰ میلیارد هزینه را کسب درآمد کند و آن را تقدیم به ورزش نماید! در بودجه سال آینده دولت علاوه بر تأمین این ۱۰۰ میلیارد، عدد دیگری را هم تحت عنوان پخش تلویزیونی به بودجه سازمان صداوسیما اضافه کند تا سازمان هم به صورت مشخص و تعریف‌شده آن را به فوتبال و ورزش تزریق نماید.

در پایان باز هم یادآوری می‌کنم مشکل فوتبال ما بیش از آنکه مالی باشد مدیریتی است؛ مدیرانی که باید از یک باشگاه فوتبال به عنوان یک بنگاه اقتصادی درآمدزایی کنند نه اینکه تنها از منابع دولتی پول بگیرند و همواره طلبکار باشند و بگویند کمکی نشده است، بدون اینکه به جایی پاسخگو باشند.

پی‌نوشت:

۱-۲-۳: رادیو گفت‌وگو - برنامه گفت‌وگوی روز، تابستان ۱۳۸۷

